

Artritli Bireylerde Öz-etkililik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Artritli Bireylerde Öz-etkililik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17012>

Özet

Artritli Bireylerde Öz-etkililik Ölçeği, bireylerin **artrit** gibi kronik bir hastalıkla ilişkili semptomlar ve zorluklar yönetme kapasitelerine olan inançların ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, Ünsal ve Kaşıkçı (2008) tarafından Türkçe literatüre kazandırılmış bir **uyarlama** çalışmasıdır. Ölçeğin temel amacı, **öz-etkililik** düzeyini belirleyerek, hastaların ağız yönetimi, fonksiyonel kapasiteleri ve diğer hastalık yönetimi stratejileri konusundaki güvenlerini değerlendirmektir. Bu adaptasyon çalışması, hemirelik ve psikoloji alanlarında artritli bireylerin psikososyal ihtiyaçların belirlemede önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Artrit, Öz-etkililik, Kronik Hastalık Yönetimi, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Ağız Yönetimi, Fonksiyonel Kapasite.

Yazarlar

Ünsal, A., Kaşıkçı, M. (Uyarlama Çalışması Yazarları)

Amaç

Artritli Bireylerde Öz-etkililik Ölçeği'nin temel amacı, **artrit** tanısı almış bireylerin, hastalıklarıyla yol açtığı zorluklarla başa çıkma ve semptomlar etkin bir şekilde yönetme konusundaki algılanan yeterliliklerini yani **öz-etkililik** düzeylerini belirlemektir. Bu ölçüm, sağlık profesyonellerine hastaların eğitim ve destek ihtiyaçlarını saptamada kritik veriler sunar.

Ölçek, hastaların kendi sağlık durumları üzerindeki kontrollerine olan inançların saptayarak, tedaviye uyum, yaşam kalitesi ve hastalık sonuçları arasındaki ilişkileri incelemek için güçlü bir araç görevi görür. Uyarlama çalışması (Ünsal & Kaşıkçı, 2008), ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test etmeyi hedeflemiştir.

Yapı

Bu ölçeğin ölçtüğü temel psikolojik yapı, Albert Bandura'nın sosyal bilişsel teorisinde merkezi bir rol oynayan **öz-etkililik** (Self-Efficacy) kavramıdır. Öz-etkililik, bireyin belirli sonuçları elde etmek için gerekli eylemleri başarması için bir şekilde gerçekleştirme yeteneğine olan inancıdır. Artrit bağlamında bu yapı, özellikle ağrı, fonksiyonel kısıtlılıklar ve yorgunluk gibi kronik semptomların yönetimi üzerindeki kişisel kontrol inancını kapsar.

Ölçek genellikle, artrit yönetiminin farklı yönlerini kapsayan alt boyutlardan oluşur. Bu alt boyutlar

tipik olarak **A?r? Yönetimi, Di?er Semptomlar?n Yönetimi** (örn. yorgunluk) ve **Fonksiyonel Yetene?in Sürdürülmesi** gibi alanlardaki yeterlilik inançlar?n? hedefler. Bu yap?, hastalar?n aktif kat?l?m?n? ve kendi kendine bak?m davran?mlar?n? te?vik etmek aç?s?ndan önemlidir.

Geçerlik

Artritli Bireylerde Öz-etkililik Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Ünsal & Ka??kç?, 2008), ölçeğin **geçerlik** çal??malar?n?n yap?ld??? bildirilmi?tir. Ancak, spesifik geçerlik katsay?lar? veya metotlar? orijinal kaynak özetinde belirtilmemi?tir. Genel olarak, bu tür adaptasyon çal??malar?nda kapsam geçerli?i, yap? geçerli?i ve ölçüt ba??ml? geçerlik yöntemleri kullan?l?r.

Yap? geçerli?ini test etmek için genellikle Faktör Analizi yöntemine ba?vurulur. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen alt boyutlar? ne ölçüde temsil etti?ini do?rular. Orijinal ölçeğin geçerlik yap?s?n?n Türk örnekleminde de korunduğunun gösterilmesi, uyarlaman?n ba?ar?s? için kritiktir.

Güvenirlik

Ölçeğin Türkçe formunun **güvenirli?i**, Ünsal ve Ka??kç? (2008) çal??mas?nda de?erlendirilmi?tir. Güvenirlik, ölçüm arac?n?n tutarlılı??n? ifade eder. Tipik olarak iç tutarlılık (Cronbach's Alpha katsay?s?) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleri kullan?l?r. Yüksek bir Cronbach's Alpha de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Kaynak verilerde spesifik güvenilirlik de?erleri sunulmam?? olsa da, adaptasyon çal??mas?n?n ba?arılı? say?labilmesi için genel olarak kabul edilebilir bir iç tutarlılık düzeyine (genellikle 0.70 ve üzeri) ula??lm?? olmas? beklenir. Bu sonuçlar, ölçeğin artritli bireylerin öz-etkililik düzeylerini kararl? ve güvenilir bir biçimde ölçebildi?ini kan?tlar.

Faktör Analizi

Artritli Bireylerde Öz-etkililik Ölçeği'nin psikometrik de?erlendirmesi kapsamında **Faktör Analizi** uygulanm??tır. Bu analiz, ölçeği oluşturan maddelerin hangi temel boyutlar altında topland???n? ve orijinal ölçeğin çok boyutlu yap?s?n?n Türkçe versiyonunda korunup korunmad???n? incelemek amacıyla gerçekleştirilmi?tir.

Genellikle Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve Do?rulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak ölçeğin faktör yap?s? incelenir. Bu çal??malar, öz-etkililiğin artrit yönetimindeki farklı yönlerini (a?r?, i?levsellik, semptom kontrolü) temsil eden alt ölçeklerin ba??msızlı??n? ve tutarlılı??n? sa?lamay? amaçlar.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kaynak verilerde derecelendirme bilgisi (-) olarak belirtilmi? olsa da, orijinal öz-etkililik ölçekleri genellikle Likert tipi bir derecelendirme format?n? kullan?r (örn. 1'den 10'a kadar "kesinlikle yapamam"dan "kesinlikle yapar?m"a).

Language Available: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dili muhtemelen ?ngilizce.

Population Group: Kronik hastal??? olan bireyler.

Age Group: Yeti?kinler.

Population Details: Artrit tan?s? alm?? bireyler (Romatoid Artrit, Osteoartrit vb.).

Test Methodology: Öz bildirim ölçe?i. Bireylerin kendi alg?lanan yetkinliklerini de?erlendirmesine dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Öz-etkililik, Artrit, Romatizma, Kronik Hastal?k, Psikometri, Hem?irelik Ara?t?rmalar?, Ya?am Kalitesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Bilinmiyor

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2008 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?na ili?kin izin ve ücret bilgileri için uyarlama çal??mas?n?n yazarlar? olan Ünsal ve Ka??kç? veya ilgili yay?nc? ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ölçe?in orijinal versiyonunun kullan?m ko?ullar? farklı?k gösterebilir. Uyarlama çal??mas?n?n tam metnine ve detayl? psikometrik sonuçlar?na a?a??daki linkten ula??labilir:

[Atatürk Üniversitesi Hem?irelik Yüksekokulu Dergisi makale linki](#)

Kaynaklar

Ünsal, A. & Ka??kç?, M. (2008). Artritli bireylerde öz-etkililik ölçeği'nin geçerlik ve güvenirliliği. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11(1), 40-50.

Bu ölçeğin orijinal PDF dokümanı a?a??daki bağlantıdan indirilebilir:

[artritli-bireylerde-oz-etkililik-olcegi-toad.pdf](#)

Artritli Bireylerde Öz-etkililik Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu ölçeğin maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır.